

Sygn. akt II CSK 305/18

POSTANOWIENIE

Dnia 7 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

w sprawie z powództwa A. K.
przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w N.
o ochronę dóbr osobistych,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 7 grudnia 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w S.
z dnia 19 lipca 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3. przyznaje radcy prawnemu K. B. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w S. kwotę 120 (sto dwadzieścia 00/100) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującego od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący A. K. wskazał na istotne zagadnienie prawne, wyrażające się w pytaniu „Czy Skarb Państwa odpowiada za naruszenie dóbr osobistych na podstawie art. 417 kodeksu cywilnego czy też na podstawie art. 23 i 24 kodeksu cywilnego w związku z art. 448 kodeksu cywilnego?”.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa, powołanie się na istotne zagadnienie prawne, jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, niepubl., z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, niepubl.,

z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl. i z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.).

Sformułowane przez skarżącego zagadnienie prawne nie odpowiadało wskazanym wymaganiom, nie można go bowiem uznać za zagadnienie „nowe”, względnie „precedensowe”. Zasady odpowiedzialności Skarbu Państwa z tytułu naruszenia dóbr osobistych w związku z warunkami odbywania kary pozbawienia wolności stanowiły przedmiot rozważań w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 r., III CZP 25/11, OSNC 2012, nr 5, poz. 15. W uchwale tej wyjaśniono, że odpowiedzialność ta opiera się na art. 23 i 24 k.c., zaś w zakresie żądania zapłaty zadośćuczynienia – art. 448 k.c., z tym, że przepis ten powinien być interpretowany z uwzględnieniem art. 77 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 417 k.c., które ustanawiają surowszy standard odpowiedzialności odszkodowawczej w porównaniu z ogólnymi zasadami, opierającymi tę odpowiedzialność na przesłance winy. Dlatego też, w tym przypadku – wbrew ogólnej regule – wykazanie winy nie stanowi warunku odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie art. 448 k.c., a w konsekwencji przyznania zadośćuczynienia za krzywdę.

Kierunek interpretacyjny przyjęty w powołanej uchwale odpowiada w istocie postulowanemu w skardze kasacyjnej, w szczególności nie neguje się w nim wynikającego z art. 24 k.c. domniemania bezprawności (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2012 r., IV CSK 603/11, niepubl. i z dnia 14 lutego 2013 r., II CSK 382/12, niepubl.). Skarżący nie dostrzega przy tym, że odwołanie do art. 417 k.c. jest korzystne dla osób występujących z roszczeniem o przyznanie zadośćuczynienia, zważywszy, że co do zasady odpowiedzialność oparta na art. 448 k.c. jest uzależniona od winy sprawcy (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2008 r., III CZP 31/08, OSNC 2009, nr 3, poz. 46). W każdym przypadku konieczne jest natomiast wykazanie związku przyczynowego między działaniem sprawcy, a szkodą (art. 361 § 1 k.c.).

Przedstawione zasady przyjął za podstawę rozstrzygnięcia również Sąd Apelacyjny, w szczególności w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku *expressis verbis* zwrócono uwagę, że ciężar wykazania, iż działanie naruszające dobra

osobiste było zgodne z prawem spoczywa – wobec wynikającego z art. 24 k.c. domniemania – na sprawcy. Także dalsze wywody Sądu Apelacyjnego nie dają podstaw do stwierdzenia, aby Sąd ten narzucił powodowi dalej idące powinności dowodowe, niż wynikające z powołanych wcześniej reguł odpowiedzialności, opartych na art. 24 w związku z art. 448 i art. 417 k.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 102, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.